

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА БАНКУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ БАЗИС І СИСТЕМНИЙ ПІДХІД

© 2017 ГАВЛОВСЬКА Н. І., РУДНІЧЕНКО Є. М.

УДК 336.713:005.934

Гавловська Н. І., Рудніченко Є. М. Економічна безпека банку: теоретичний базис і системний підхід

У статті проаналізовано існуючі підходи до трактування категорії «економічна безпека банку». Запропоновано авторське визначення поняття «економічна безпека банку», під яким необхідно розуміти стан захищеності життєво важливих інтересів банку, що досягається шляхом гармонізації взаємовідносин із суб'єктами зовнішнього впливу та оптимізації внутрішньосистемних процесів і дозволяє за рахунок адаптаційного механізму ефективно функціонувати та розвиватися. Виділено низку підходів до розуміння сутності вищезазначеного поняття та наведено їх основні характеристики. Підкреслено необхідність дослідження специфіки взаємодії банківських установ із зовнішнім середовищем у контексті взаємодії агентів держави і суб'єктів фінансового ринку. Визначено особливості формування терміна «система» та наведено три основні групи підходів до тлумачення наведеного терміна. Запропоновано авторське визначення поняття «система економічної безпеки банку». Здійснено конкретизацію принципів побудови системи економічної безпеки банку.

Ключові слова: фінансовий ринок, економічна безпека, банк, система.

Рис.: 1. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 21.

Гавловська Наталія Іванівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту, Хмельницький національний університет (вул. Інститутська, 11, Хмельницький, 29016, Україна)

E-mail: nataligavlovska@gmail.com

Рудніченко Євгеній Миколайович – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту, Хмельницький національний університет (вул. Інститутська, 11, Хмельницький, 29016, Україна)

E-mail: boretsmagisrt@rambler.ru

УДК 336.713:005.934

UDC 336.713:005.934

Гавловская Н. И., Рудниченко Е. М. Экономическая безопасность банка: теоретический базис и системный подход

В статье проанализированы существующие подходы к трактовке категории «экономическая безопасность банка». Предложено авторское определение понятия «экономическая безопасность банка», под которым необходимо понимать состояние защищенности жизненно важных интересов банка, которое достигается путем гармонизации взаимоотношений с субъектами внешнего воздействия и оптимизации внутрисистемных процессов и позволяет за счет адаптационного механизма эффективно функционировать и развиваться. Выделен ряд подходов к пониманию сущности вышеупомянутого понятия и приведены их основные характеристики. Подчеркнута необходимость исследования специфики взаимодействия банковских учреждений с внешней средой в контексте взаимодействия агентов государства и субъектов рынка. Определены особенности формирования термина «система» и приведены три основные группы подходов к толкованию приведенного термина. Предложено авторское определение понятия «система экономической безопасности банка». Осуществлена конкретизация принципов построения системы экономической безопасности банка.

Ключевые слова: финансовый рынок, экономическая безопасность, банк, система.

Рис.: 1. **Табл.:** 3. **Библ.:** 21.

Гавловская Наталья Ивановна – доктор экономических наук, доцент, профессор кафедры менеджмента, Хмельницкий национальный университет (ул. Институтская, 11, Хмельницкий, 29016, Украина)

E-mail: nataligavlovska@gmail.com

Рудниченко Евгений Николаевич – доктор экономических наук, доцент, профессор кафедры менеджмента, Хмельницкий национальный университет (ул. Институтская, 11, Хмельницкий, 29016, Украина)

E-mail: boretsmagisrt@rambler.ru

Gavlovskaya N. I., Rudnichenko Ye. M. The Economic Security of Bank: Theoretical Basis and Systemic Approach

The article analyzes the existing approaches to interpreting the category of «economic security of bank». A author's own definition of the concept of «economic security of bank» has been proposed, which should be understood as condition of protecting the vital interests of bank, achieved by harmonizing relationships with the entities of external influence and optimizing the internal system processes, thus enabling efficient function as well as development by means of an adaptation mechanism. A number of approaches to understanding the substance of the above concept has been allocated and their main characteristics have been provided. The need to study the specifics of interaction of banking institutions with the external environment in the context of interaction between the State agents and market actors has been underlined. Features of formation of the term of «system» have been defined, three main groups of approaches to interpretation of the term have been provided. A author's own definition of the concept of «economic security system of bank» has been proposed. A concrete definition of principles for building an economic security system of bank has been provided.

Keywords: financial market, economic security, bank, system.

Fig.: 1. **Tbl.:** 3. **Bibl.:** 21.

Gavlovskaya Nataliia I. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Management, Khmelnytskyi National University (11 Instytutska Str., Khmelnytskyi, 29016, Ukraine)

E-mail: nataligavlovska@gmail.com

Rudnichenko Yevhenii M. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Management, Khmelnytskyi National University (11 Instytutska Str., Khmelnytskyi, 29016, Ukraine)

E-mail: boretsmagisrt@rambler.ru

Діяльність фінансових установ завжди супроводжується значною кількістю загроз і ризиків, що потребує розвинених механізмів захисту на макро-, мезо- та мікрорівні. Оскільки суттєво вплинути на такі механізми макро- та мезорівня окремим суб'єктам ринку фінансових послуг доволі складно, необхідно формувати їх у межах системи економічної безпеки мікрорівня. Тобто, для конкретних банківських установ особливої значущості набуває ефективна система еко-

номічної безпеки з дієвими механізмами, що забезпечують безпосереднє функціонування такої системи.

Методологічні аспекти економічної безпеки банківських установ досліджувались у працях Барановського О., Васильчака С. [3], Герасимова П. [4], Гриценко Р. [5], Колодізева О. [8], Штаєра О. [19; 20], Яременко С. [21] та інших.

Основним завданням дослідження є ідентифікація підходів до розуміння категорії «економічна безпека бан-

ку» та застосування системного підходу з визначенням основних елементів системи економічної безпеки банку.

Оскільки об'єктом нашого дослідження є саме економічна безпека банку, то вважаємо за потрібне розглянути більш детально наявні підходи до визначення поняття «економічна безпека банку» (табл. 1).

Отже, визначення, наведені в табл. 1, дозволяють виділити кілька підходів до терміна «економічна безпека банку», а саме:

1) *захисний підхід* – основою даного підходу є захищеність банку, його ресурсів або інтересів від небажаних загроз;

2) *стійкісний підхід* – характеризує здатність банку зберігати такі головні властивості, як стабільність і рівновага;

Таблиця 1

Визначення поняття «економічна безпека банку»

Автор(и), джерело	Визначення поняття «економічна безпека банку»	Ключові характеристики*	Підхід*
1	2	3	4
Бочаров О. [1, с. 15]	Це стан економіки кредитної організації (банку), потрібний і достатній для реалізації цільової функції, самостійного, стійкого і прогресивного розвитку, збереження стабільності за внутрішніх і зовнішніх дестабілізуючих факторів	Стан	Стойкісний підхід
Герасимов П. [4, с. 21]	Це не лише стан захищеності інтересів самого банку та його акціонерів, матеріальних, фінансових, інформаційних та інших ресурсів від існуючих і потенційних загроз, а й забезпечення поступального розвитку банку й абсолютного виконання контрагентами прийнятих ними перед банком зобов'язань	Стан захищеності інтересів, забезпечення розвитку та виконання зобов'язань	Поєднання захисного та стійкісного підходів
Гриценко Р. [5, с. 27]	Стан, за якого фінансова стабільність і репутація банківських установ не можуть бути втрачені через цілеспрямовані дії певної групи осіб чи організацій як усередині, так і за межами держави, а також – через негативні макроекономічні та політичні чинники	Стан	Стойкісний підхід
Корнієнко М. [9, с. 18]	Економічний захист усіх учасників банківського процесу при наданні послуг, реалізації продуктів з найкращим використанням ресурсів і створенням умов стабільного, ефективного функціонування та отримання прибутку	Економічний захист, стабільне функціонування	Поєднання захисного та стійкісного підходів
Краліч В. [10, с. 8]	Стан захищеності його життєво важливих інтересів від несумлінної конкуренції, протиправної діяльності кримінальних формувань і окремих осіб, а також спроможність протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам, зберігати стабільність функціонування і розвитку відповідно до статутних цілей	Стан захищеності інтересів, спроможність протистояти загрозам, стабільність функціонування і розвитку	Поєднання захисного та стійкісного підходів
Сліпенчук О., Марчуковська М. [16, с. 94–95]	Це його здатність протистояти деструктивним діям на фінансовому ринку, забезпечити виживання в конкурентній боротьбі банківського бізнесу	Здатність протистояти деструктивним діям, забезпечити виживання в конкурентній боротьбі	Конкурентний підхід
Соловійов В. [17, с. 175]	Стан, за якого забезпечується стабільність його функціонування, фінансова рівновага і регулярне одержання прибутку, можливість виконання поставлених цілей і завдань, здатність до подальшого розвитку й удосконалення	Стан, здатність до подальшого розвитку й удосконалення	Поєднання захисного, стійкісного та еволюційного підходів
Тагірбеков К. [18, с. 23]	Це його здатність протистояти деструктивним діям на фінансовому ринку і забезпечити виживання в конкурентній боротьбі банківського бізнесу	Здатність протистояти деструктивним діям, виживання в конкурентній боротьбі	Поєднання стійкісного та конкурентного підходів
Штаєр О. [19, с. 265]	Стан, за якого при найефективнішому використанні матеріальних, інтелектуальних та фінансових ресурсів реалізуються його основні інтереси, забезпечується стабільність функціонування, фінансово-комерційний успіх, прогресивний розвиток,	Стан, за якого при найефективнішому використанні ресурсів реалізуються його основні інтереси,	Поєднання ресурсного, стійкісного та конкурентного підходів

1	2	3	4
	гарантується захист виробничого та кадрового потенціалу від усіх видів загроз і дестабілізуючих чинників, а також спроможність адекватно і без суттєвих втрат реагувати на зміни внутрішньої та зовнішньої ситуації, що забезпечить конкурентну перевагу на ринку банківських послуг, зумовлену відповідністю потенціалу й організаційної структури банку його стратегічним цілям і завданням	забезпечується стабільність функціонування	
Яременко С. [21, с. 140]	Стан, за якого забезпечується економічний розвиток і стабільність діяльності банку, гарантований захист його ресурсів, здатність адекватно і без істотних втрат реагувати на зміни внутрішньої та зовнішньої ситуації	Стан, що гарантує захист, здатність реагувати на зміни	Поєднання еволюційного, стійкісного та захисного підходів
Гавловська Н., Рудніченко Є.	Стан захищеності життєво важливих інтересів банку, що досягається шляхом гармонізації взаємовідносин із суб'єктами зовнішнього впливу та оптимізації внутрішньосистемних процесів і дозволяє за рахунок адаптаційного механізму ефективно функціонувати та розвиватися	Стан захищеності інтересів, що досягається шляхом гармонізації	Поєднання захисного та гармонізаційного підходів

Примітка: * – виділено авторами.

3) *еволюційний підхід* – полягає у визнанні чинників зміни навколишнього середовища основною рушійною силою розвитку і зміни банку. Встановлюється тісний взаємозв'язок між об'єктом і середовищем, причому об'єкт змінюється з метою виживання в умовах мінливого середовища, а середовище змінюється у зв'язку зі зміною об'єктів;

4) *ресурсний підхід* – передбачає найбільш ефективне використання ресурсів;

5) *конкурентний підхід* – у межах підходу увагу акцентовано на забезпечення конкурентних переваг і виживанні в конкурентній боротьбі банківського бізнесу.

У межах виділених підходів до визначення поняття «економічна безпека банку» існують і такі, що можуть інтегруватися у вищеперераховані та використовуватися паралельно.

Окрім того, останнім часом широко застосовується *взьюкофункціональний підхід*, об'єктом дослідження якого є окремі складові економічної безпеки (фінансова безпека, кадрова безпека тощо).

Щодо наведених визначень, варто підкреслити, що науковці не акцентують увагу на взаємодії банківських установ із зовнішнім середовищем, що, на нашу думку, є необхідним, оскільки реалії сьогодення свідчать про актуальність і вагомість такої взаємодії. Вплив державних інститутів посилює конфронтацію у банківській сфері й актуалізує проблематику взаємодії агентів держави і суб'єктів фінансового ринку. Саме тому система економічної безпеки банку повинна мати розгалужений характер і враховувати відповідну специфіку банківських установ.

Конкретизацію структури економічної безпеки банку та опис відповідної системи необхідно розпочати з характеристики складного, хоча і доволі поширеного терміна «система». Цей термін є об'єктом постійних дискусій науковців, хоча на інтуїтивному рівні більшість дослідників розуміють і характеризують поняття «сис-

тема» без особливих зусиль, однак формалізація поняття викликає багато суперечностей. Термін «система» грецького походження, що в перекладі означає *складене з частин, поєднання, складання, сполучення*.

Залежно від підходу до тлумачення терміна науковці зазначають, що термін «система» може бути поділено на три групи. Перша група визначає систему через поняття системного підходу – «елементи», «відносини», «зв'язки», «ціле», «цілісність». У другій групі система розглядається з позиції теорії регулювання через поняття «вхід», «вихід», «переробка інформації», «закон поведінки», «керування». У третій групі система визначається як деякий клас математичних моделей [13].

Що ж стосується поняття «*система економічної безпеки банку*», то під нею ми пропонуємо розуміти сукупність необхідних взаємопов'язаних елементів, діяльність яких спрямована на протидію реальним або потенційним внутрішнім і зовнішнім загрозам та ризикам з метою захисту інтересів банку і створення безпечних умов для його функціонування та розвитку.

Організація та функціонування системи економічної безпеки банку має ґрунтуватися на певних принципах. Аналіз наукових джерел дозволяє навести узагальнений перелік принципів побудови системи економічної безпеки банку (табл. 2).

Система економічної безпеки банку має певну структуру, причому різні науковці наводять різну кількість елементів такої системи. Такі структури досить часто характеризуються надмірною деталізацією або виділенням елементів, що опосередковано належать до системи економічної безпеки банку (табл. 3).

Система економічної безпеки банку не функціонує автономно, а знаходиться в постійній взаємодії із сильно диференційованим середовищем. І все, що лежить поза

Узагальнений перелік принципів побудови системи економічної безпеки банку

Принцип	Характеристика
Комплексність	При побудові системи економічної безпеки банку необхідно передбачати вияв усіх видів можливих загроз, включаючи канали несанкціонованого доступу, і всі можливі для нього засоби захисту (різноманітність структурних елементів)
Своєчасність	Передбачає прогнозований попереджувальний характер заходів забезпечення економічної безпеки банку
Безперервність	Постійне (безперервне) здійснення заходів щодо забезпечення функціонування системи економічної безпеки банку
Обґрунтованість	Заходи та засоби захисту повинні бути реалізованими на сучасному рівні розвитку науки і техніки, обґрунтованими з погляду визначеного рівня економічної безпеки банку і відповідати встановленим вимогам і нормам
Законність	Розробка та забезпечення системи економічної безпеки банку на підставі чинного законодавства України, нормативних актів, тощо щодо забезпечення економічної безпеки банку та захисту інформації, із застосуванням усіх дозволених форм і методів виявлення та припинення правопорушень
Взаємодія та координація	Здійснення заходів із забезпечення економічної безпеки банку на основі чіткого взаєморозуміння всіх працівників, координації їх зусиль для досягнення поставлених цілей, а також співробітництва із зацікавленими об'єднаннями, взаємодії з органами державного управління та правоохоронними органами
Економічна доцільність	(Критерій «ефективність – вартість») – вартість системи безпеки банку має бути меншою, ніж можливі збитки від будь-яких видів ризику
Персональна відповідальність	Кожен співробітник або партнер банку несе персональну відповідальність за дотримання режиму безпеки в межах своїх повноважень або відповідних інструкцій
Централізація управління	Здатність до самостійного функціонування системи економічної безпеки банку за єдиним правовим, організаційним, функціональним і методологічним принципом
Удосконалення	Передбачає вдосконалення заходів і засобів захисту на основі власного досвіду, появи нових технічних засобів, нормативно-технічних вимог, накопиченого вітчизняного та зарубіжного досвіду

Джерело: складено за [15, с. 26–27].

Функціональні складові системи економічної безпеки банку

Автор(-и), джерело	Функціональні складові
Васильчак С., Моцьо Р. [2]	Фінансова, інформаційна, кадрова, безпека матеріальних ресурсів
Домашова Д., Самошина Е. [6]	Фінансова, інформаційна, техніко-технологічна, кадрова, правова
Зачосова Н. [7]	Фінансова, інформаційно-аналітична, техніко-технологічна, фізична, кадрова
Колодізев О., Штаєр О. [8]	Фінансова, інформаційна, техніко-технологічна, інтелектуально-кадрова, силова, політико-правова, ринкова, інтерфейсна
Мельник С. [11]	Майнова, кадрова, інтелектуальна, фінансова, інформаційна, фізична, пожежна та інші види безпеки
Міляєв П. [12]	Фінансова, техніко-технологічна, правова, інформаційна, організаційна
Різник Н., Воробйова І. [14]	Фінансова, інформаційна, кадрова, силова, політико-правова, ринкова
Штаєр О. [20]	Фінансова, інформаційна, техніко-технологічна, інтелектуально-кадрова, силова, юридична, політико-правова, ринкова, інтерфейсна
Гавловська Н., Рудніченко Є.	Фінансова, інформаційно-комунікаційна, техніко-технологічна, інтелектуально-кадрова, силова, політико-правова, ринкова

ії межами, тією чи іншою мірою постійно впливає на неї. А отже, цілком логічним є те, що ефективне функціонування системи економічної безпеки банку має базуватися не лише на вивченні середовища функціонування, а й на вмінні адекватно реагувати на кожен із впливів.

Для пояснення впливу та виявлення залежності системи економічної безпеки банку від зовнішнього середовища варто пригадати, що система економічної без-

пеки, як і будь-яка соціально-економічна система, є частиною іншої системи більш високого порядку, якою в даному випадку є зовнішнє середовище. Саме той факт, що кожна система має середовище, тобто визнання принципу систематизованої сталості, підводить безпосередньо до визначення категорії залежності системи від її середовища (рис. 1).

Важливим компонентом, що породжує цю залежність, є ентропія поведінки, домінуючої в залежності

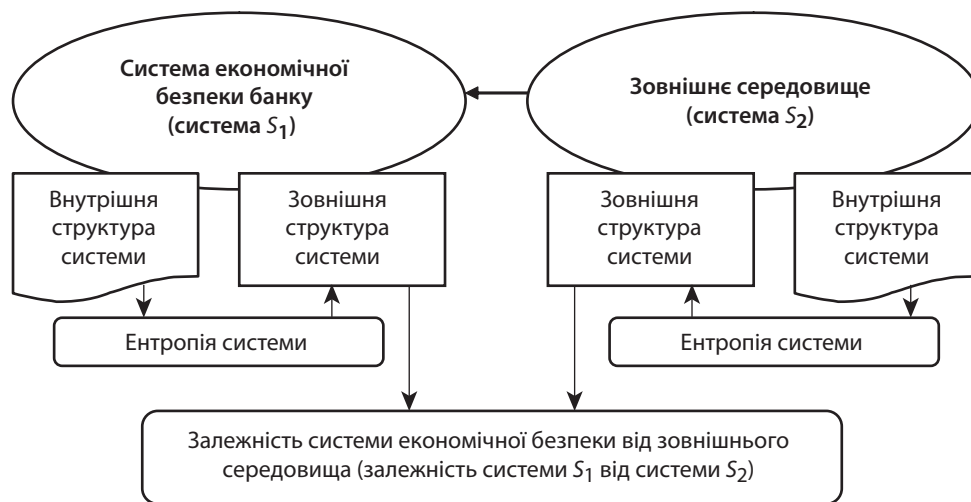

Рис. 1. Вияв залежності системи економічної безпеки банку від зовнішнього середовища

Джерело: складено за [2, с. 62].

$S_1 \rightarrow S_2$ системи, оскільки природно припустити, що чим менше передбачувана поведінка домінуючої системи S_2 , тим сильнішою буде залежність, і навпаки. В основі структури залежності лежать можливості впливу на задоволення інтересів [2, с. 61].

Система економічної безпеки банку (система S_1) складається з функціональних складових, наведених у табл. 3, при цьому ці складові поділяються на внутрішні та зовнішні. Цей поділ заснований на тому, що на окремі функціональні складові системи економічної безпеки відбувається вплив зовнішнього та/або внутрішнього середовища.

Відмітимо, що фінансова та політико-правова складові відчувають вплив як зовнішнього, так і внутрішнього середовища.

Фінансова складова має першочергове значення, оскільки сама мета створення і функціонування банку полягає в отриманні позитивних фінансових результатів, забезпеченні належного рівня рентабельності, ліквідності, платоспроможності, кредитоспроможності, достатнього рівня ресурсів і капіталу та забезпеченні інтересів кредиторів і вкладників.

Щодо політико-правової складової, то її забезпечення відбувається шляхом вирішення питань нормативно-правового регулювання, підтримки роботи з контрагентами та юридичного забезпечення діяльності банку.

Для складових, які належать більше до внутрішнього середовища (техніко-технологічна, інтелектуально-кадрова, інформаційно-комунікаційна, силова), важливе значення має наявна в банківській установі система менеджменту.

До складових, які належать більше до зовнішнього середовища, слід віднести ринкову складову, що враховує потреби клієнтів банку, ємність ринку банківських послуг, конкурентні переваги банку та його конкурентну позицію, адаптивні можливості банку, тощо.

Зовнішнє середовище (система S_2) має істотний вплив на діяльність банківських установ, а отже, і на систему економічної безпеки банку. Саме зовнішнє середовище визначає вхід елемента системи і змінює умо-

ви використання виходу. Отже, з метою забезпечення економічної безпеки банку, менеджменту слід реагувати на інформацію та сигнали зовнішнього середовища (системи S_2), аналізувати наявну залежність і формувати «передбачення» з деякою ймовірністю.

Тобто для економічної безпеки банку важливим є формування прогностичних моделей та сценаріїв розвитку подій, які б дозволяли працювати «на випередження» і нівелювати значну частину небезпек і загроз без реалізації їх негативних наслідків.

ВИСНОВКИ

Реалії розвитку вітчизняного фінансового ринку свідчать про надзвичайну нестабільність і значну кількість небезпек для його учасників. Економічна безпека банків поступово перетворюється в системний елемент їх функціонування та розвитку, що потребує визначення як базових понять у межах такого підходу, так і ідентифікації елементів зазначених систем. Тому подальші дослідження у сфері економічної безпеки банків є необхідними і потребують більш поглибленого вивчення прогностичних показників та застосування економіко-математичного моделювання для вирішення прикладних задач. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Бочаров О. А. Формирование основ экономической безопасности в банковской деятельности: дис. ... канд. экон. наук: 08.00.05. М., 2003. 172 с.
2. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством: навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: ЦНЛ, 2005. 504 с.
3. Васильчак С. В., Моцьо Р. Ю. Економічна безпека банків та методи її забезпечення. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.12. С. 287–293.
4. Герасимов П. А. Экономическая безопасность банка: концептуальный подход. Банковские услуги. 2006. № 4. С. 20–30.
5. Гриценко Р. Економічна безпека банківської системи України. Вісник Національного банку України. 2003. № 4. С. 27–28.

6. Домашова Д. В., Самошина Е. О. Формирование оптимальной стратегии системы обеспечения экономической безопасности коммерческого банка. *Безопасность информационных технологий*. 2011. № 4. С. 93–96.

7. Зачосова Н. В. Кадровий менеджмент у системі економічної та фінансової безпеки комерційного банку. *Сучасна економіка*. 2011. Вип. 5. С. 14–25.

8. Колодізев О. М., Штаєр О. М. Формування універсальної системи оцінки економічної безпеки банку. *Проблеми економіки*. 2011. № 2. С. 67–75.

9. Корниенко М. В. Инструменты повышения экономической безопасности коммерческого банка: автореф. дис. ... канд. экон. наук: 08.00.05, 08.00.10. Ростов н/Д, 2005. 24 с.

10. Краліч В. Р. Фінансовий моніторинг у забезпеченні функціонування системи економічної безпеки банківських установ в Україні: автореф. дис. ... канд. экон. наук: 21.04.02. Київ, 2010. 21 с.

11. Мельник С. І. Формування системи економічної безпеки банку. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2010. № 29. С. 149–152.

12. Миляев П. В. Экономическая безопасность коммерческого банка в системе национальной безопасности государства. *Аудит и финансовый анализ*. 2010. № 2. URL: http://www.auditfin.com/fin/2010/2/10_15.pdf

13. Попечителев Е. П. Методы медико-биологических исследований. Системные аспекты: учеб. пособ. Житомир: ЖИТИ, 1997. 186 с.

14. Різник Н. С., Воробйова І. А. Оцінка та шляхи забезпечення економічної безпеки банку. *Економічні науки*. Сер.: «Облік і фінанси». 2008. № 5 (20). Ч. 2. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/En/O_FN/2008_5_2/zbirnuk_O_FN_5_4_2_183.pdf

15. Рудніченко Є. М. Оцінювання та моделювання впливу суб'єктів митного регулювання на систему економічної безпеки підприємства: монографія. Луганськ: Промдрук, 2014. 389 с.

16. Сліпенчук О. П., Марчуківська М. С. Економічна безпека банків та методи її забезпечення // Світова фінансово-економічна криза: стратегії протидії та мінімізації наслідків (економіка, фінанси та право): збірник матеріалів XII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 29 травня 2009 р.). Київ: УДУФМТ, 2009. С. 94–97.

17. Соловійов В. І. Банківська безпека України: вдосконалення методики оцінки. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2012. № 1 (17). С. 171–176.

18. Тагирбеков К. Основы банковской деятельности. М.: Изд-во «Ось-89», 2003. 446 с.

19. Штаєр О. М. Напрями забезпечення та основні складові економічної безпеки банку. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2011. № 2. С. 263–270.

20. Штаєр О. М. Обґрунтування пріоритетності загроз економічної безпеки банку. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 39. С. 99–103.

21. Яременко С. М. Економічна безпека банків та способи її забезпечення. *Фінанси, облік і аудит*: зб. наук. пр. 2009. Вип. 13. С. 136–145.

REFERENCES

Bocharov, O. A. "Formirovaniye osnov ekonomicheskoy bezopasnosti v bankovskoy deyatelnosti" [Formation of the fundamentals of economic security in banking]: *dis. ... kand. ekon. nauk: 08.00.05*, 2003.

Domashova, D. V., and Samoshina, E. O. "Formirovaniye optimalnoy strategii sistemy obespecheniya ekonomicheskoy bezopasnosti kommercheskogo banka" [Formation of the optimal strategy of the commercial bank's economic security system]. *Bezopasnost informatsionnykh tekhnologiy*, no. 4 (2011): 93-96.

Gerasimov, P. A. "Ekonomicheskaya bezopasnost banka: kontseptualnyy podkhod" [Economic security of the bank: a conceptual approach]. *Bankovskiyе uslugi*, no. 4 (2006): 20-30.

Hrytsenko, R. "Ekonomichna bezpeka bankivskoi systemy Ukrainy" [Economic security of the banking system of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 4 (2003): 27-28.

Kolodiziev, O. M., and Shtaiер, O. M. "Formuvannya universalnoi systemy otsinky ekonomichnoi bezpeky банку" [Formation of a universal system for assessing the bank's economic security]. *Problemy ekonomiky*, no. 2 (2011): 67-75.

Kornienko, M. V. "Instrumenty povysheniia ekonomicheskoy bezopasnosti kommercheskogo banka" [Tools to improve the economic security of commercial banks]: *avtoref. dis. ... kand. ekon. nauk: 08.00.05, 08.00.10*, 2005.

Kralich, V. R. "Finansoviy monitorynh u zabezpechnni funktsionuvannya systemy ekonomichnoi bezpeky bankivskykh ustanov v Ukraini" [Financial monitoring in ensuring the functioning of the system of economic security of banking institutions in Ukraine]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 21.04.02*, 2010.

Melnyk, S. I. "Formuvannya systemy ekonomichnoi bezpeky банку" [Formation of the system of economic security of the bank]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 29 (2010): 149-152.

Milyayev, P. V. "Ekonomicheskaya bezopasnost kommercheskogo banka v sisteme natsionalnoy bezopasnosti gosudarstva" [Economic security of a commercial bank in the national security system of the state]. *Audit i finansovyy analiz*. http://www.auditfin.com/fin/2010/2/10_15.pdf

Popechitelev, Ye. P. *Metody mediko-biologicheskikh issledovaniy. Sistemnyye aspekty* [Methods of biomedical research. System aspects]. Zhitomir: ZhITI, 1997.

Riznyk, N. S., and Vorobiova, I. A. "Otsinka ta shliakhy zabezpechnniia ekonomichnoi bezpeky банку" [Estimation and ways to ensure economic security of the bank]. *Ekonomichni nauky*. Ser.: «Oblik i finansy». http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/En/O_FN/2008_5_2/zbirnuk_O_FN_5_4_2_183.pdf

Rudnichenko, Ye. M. *Otsiniuvannya ta modeliuvannya vplyvu subiektiv mytnoho rehuliuвання na systemu ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva* [Assessment and modeling of the influence of subjects of customs regulation on the system of economic security of the enterprise]. Luhansk: Promdruk, 2014.

Slipenchuk, O. P., and Marchukovska, M. S. "Ekonomichna bezpeka bankiv ta metody yii zabezpechnniia" [Economic security of banks and methods of providing it]. *Svitova finansovo-ekonomichna kryza: strategii protydii ta minimizatsii naslidkiv (ekonomika, finansy ta pravo)*. Kyiv: UDUFMT, 2009. 94-97.

Soloviov, V. I. "Bankivska bezpeka Ukrainy: vdoskonaleniya metodyky otsinky" [Banking security of Ukraine: improving the methodology of valuation]. *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu*, no. 1 (17) (2012): 171-176.

Shtaiер, O. M. "Napriamy zabezpechnniia ta osnovni skladovi ekonomichnoi bezpeky банку" [The directions of maintenance and the main components of the bank's economic security]. *Yevropeiskiy вектор ekonomichnoho rozvytku*, no. 2 (2011): 263-270.

Shtaiер, O. M. "Obgruntuvannya priorytetnosti zahroz ekonomichnoi bezpeky банку" [Justification of the priority of threats to the bank's economic security]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 39 (2012): 99-103.

Tagirbekov, K. *Osnovy bankovskoy deyatelnosti* [Basics of Banking]. Moscow: Os-89, 2003.

Vasylchak, S. V., and Motsyo, R. Yu. "Ekonomichna bezpeka bankiv ta metody yii zabezpechnniia" [Economic security of banks and methods of providing it]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 19.12 (2009): 287-293.

Vasylenko, V. O. *Antykrizove upravlinnia pidpriemstvom* [Anticrisis management of the enterprise]. Kyiv: TsNL, 2005.

Yaremenko, S. M. "Ekonomichna bezpeka bankiv ta sposoby yii zabezpechennia" [Economic security of banks and ways of providing it]. *Finansy, oblik i audyt*, no. 13 (2009): 136-145.

Zachosova, N. V. "Kadrovyi menedzhment u systemi ekonomichnoi ta finansovoi bezpeky komertsiinoho banku" [Personnel management in the system of economic and financial security of the commercial bank]. *Suchasna ekonomika*, no. 5 (2011): 14-25.

УДК 658.114:336.71

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ КАТЕГОРІЙ «ФІНАНСИ БАНКУ» ТА «ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ БАНКУ»

© 2017 ОНОПРІЄНКО Ю. Ю.

УДК 658.114:336.71

Онопрієнко Ю. Ю. Систематизація підходів до визначення сутності категорій «фінанси банку» та «фінансові ресурси банку»

У статті розглянуті основні підходи вітчизняних і зарубіжних учених до тлумачення сутності понять «фінанси підприємства (фірми)», «корпоративні фінанси» та «фінанси банку». Визначено базові характеристики останнього поняття, у даному контексті вказано сутність банку як суб'єкта господарювання, фінансового посередника та елемента банківської системи. Також зазначено, що матеріальним виявом поняття «фінанси банку» є фінансові ресурси, без яких банк не зможе повноцінно функціонувати як посередник на фінансовому ринку. На цій основі здійснено поглиблений аналіз наукової літератури щодо тлумачення поняття «фінансові ресурси». Проведене дослідження дало можливість сформулювати власне визначення поняття «фінанси банку».

Ключові слова: фінанси банку, фінансові ресурси, банківські установи, банківська система, фінанси підприємства (фірми), корпоративні фінанси.
Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 19.

Онопрієнко Юлія Юрївна – аспірантка, Сумський державний університет (вул. Римського-Корсакова, 2, Суми, 40007, Україна)
E-mail: yuliyanooprienko@gmail.com

УДК 658.114:336.71

Оноприенко Ю. Ю. Систематизация подходов к определению сущности категорий «финансы банка» и «финансовые ресурсы банка»

В статье рассмотрены основные подходы отечественных и зарубежных ученых к толкованию сущности понятий «финансы предприятия (фирмы)», «корпоративные финансы» и «финансы банка». Определены базовые характеристики последнего понятия, в данном контексте указана сущность банка как предприятия, финансового посредника и элемента банковской системы. Также отмечено, что материальным проявлением понятия «финансы банка» являются финансовые ресурсы, без которых банк не сможет полноценно функционировать в качестве посредника на финансовом рынке. На этой основе осуществлен углубленный анализ научной литературы по толкованию понятия «финансовые ресурсы». Проведенное исследование позволило сформулировать собственное определение понятия «финансы банка».

Ключевые слова: финансы банка, финансовые ресурсы, банковские учреждения, банковская система, финансы предприятия (фирмы), корпоративные финансы.
Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Библ.:** 19.

Оноприенко Юлия Юрьевна – аспирантка, Сумской государственной университет (ул. Римского-Корсакова, 2, Сумы, 40007, Украина)
E-mail: yuliyanooprienko@gmail.com

UDC 658.114:336.71

Onopriienko Yu. Yu. Systematizing Approaches to Definition of Essence of the Categories of «Bank Finance» and «Bank Financial Resources»

The article considers the basic approaches, used by both domestic and foreign scientists, to interpretation of the concepts of «enterprise (company) finance», «corporate finance» and «bank finance». The basic characteristics of the latter concept have been defined, in this context, the nature of a bank as an enterprise, a financial intermediary and a banking system element has been specified. It was also noted that the material manifestation of the concept of «bank finance» was the financial resources without which a bank would not be fully functional as an intermediary in the financial market. On this basis, an in-depth analysis of the scientific literature on the interpretation of the concept of «financial resource» was carried out. The conducted study has allowed to formulate an own definition of the concept of «bank finance».

Keywords: bank finance, financial resources, banking institutions, banking system, enterprise (company) finance, corporate finance.
Fig.: 1. **Tbl.:** 1. **Bibl.:** 19.

Onopriienko Yuliia Yu. – Postgraduate Student, Sumy State University (2 Rymkoho-Korsakova Str., Sumy, 40007, Ukraine)
E-mail: yuliyanooprienko@gmail.com

Важливою складовою ефективного функціонування економіки країни є надійна та розвинена банківська система, що здатна забезпечити стабілізацію економіки та оперативне інтегрування останньої в міжнародний простір. Водночас, в умовах нестабільності економічної ситуації, пріоритетними стають проблеми формування фінансової стійкості внаслідок втрати ресурсного потенціалу. На сьогоднішній день банківська система України потребує системного розв'язання

значної кількості фінансових проблем, які спричинили кризовий стан банківського сектора та призвели до банкрутства банківських установ. Однією з першочергових проблем розвитку банківської системи України сьогодні є проблема формування фінансового потенціалу банківських установ, управління власними фінансовими ресурсами. Пошук ефективних управлінських рішень з приводу формування та перерозподілу фінансових ресурсів банку має забезпечувати збільшення економічно-